

Mareferensiya ya Kabukhu ka Mitsonkhano ka Moyo Wathu na Utumiki

13-19 ABRIL

CUMA CA M'FALA LA MULUNGU | CIYA-MBO 31

“Djakobo na Labani Adacita Mpangano Wakukhazikisa Mtendere”

(Ciyambo 31:44-46) Tsapano mbaticite mpangano iwepo na inepano, kuti ukhale ninga mboni pakati pathu.”⁴⁵ Tenepo, Djakobo adatenga mwala aciuimisa, ninga cikumbuso.⁴⁶ Patsogolo pace, Djakobo adauza abale wace kuti: “Lokotani minyalila!” Iwo adalokotadi minyalayo aciigwezeka ndipo adadyera cakudya padzaulu pa mudu wa minyalayo.

it-1 tsa. 883 ndi. 1

Galeede

Pomwe Djakobo na Labani adamala kubverana nkhani zomwe akhanesanazo, iwo adacita mpangano. Patsogolo pace, Djakobo adaimisa mwala, ndipo adauza ‘abale’ wace kuti agwezekembo mudu wa minyalala, aciipambaza pinango kuti ikhale ninga meza. Ndipo padzulu pa minyalayo iwo adadyera cakudya ca mpanganowo. Tenepo, Labani adapasa mbutoyo dzina la mudu wa minyalayo, lomwe m’Ciaramaiko (siriya) ni ‘Jegari-sahaduta,’ tsono Djakobo adacemera mbutoyo m’Cihebereu kuti ‘Galeede.’ Labani adati: ‘Lero, mudu wa minyalayu, ukuimira mboni pakati pa iwepo na inepano.’ (Ciy 31:44-48) Mudu wa minyalayo (na mwala omwe udaimisidwa) bzikhali umboni kwa wantru wentse omwe akhapita na pambutoyo. Cinembo ca Ciyambo 31:49 cimbalewa bza ‘Ntsanza ya Mulindiri [Cihebereu, *mits-pah*]’. Ntsanza ya Mulindirio ikhali ninga cizindikiro caku-

ti Djakobo na Labani akhadabverana kuti asunge mtendere pakati pa mabanja yawo. (Ciy 31:50-53) Na kupita kwa nthawe, wantru akhambaphatisambo basa minyala kuti ikhale ninga cizindikiro caumboni.—Djos 4:4-7; 24:25-27.

(Ciyambo 31:47-50) Ndipo Labani adacemera mudu wa minyalayo kuti Jegari-sahaduta, koma Djakobo adaucemera kuti Galeede.⁴⁸ Patsogolo pace, Labani adati: “Lero, mudu wa minyalayu, ukuimira mboni pakati pa iwepo na inepano.” Ndipopa udacemerewa kuti Galeede,⁴⁹ na Ntsanza ya Mulindiri, thangwe iye adalewa kuti: “Yahova anyang’anire pakati pa iwepo na inepano tikasiyana pa mbuto ino.”⁵⁰ Iwepo ukakaboneresa wana wangu ndipo ukakalowola akazi winango kuthumizira pa wana wanguwa, napo kuti palibe muntru omwe akuwona, leka kuyebwa kuti Mulungu ni mboni pakati pa iwepo na inepano.”

it-2 tsa. 1172

Ntsanza ya Mulindiri

Djakobo adagwezeka mudu wa minyalala ndipo adaucemera kuti ‘Galeede’ (bzomwe bzin’funa kulewa kuti “Mudu wa Umboni”) na ‘Ntsanza ya Mulindiri.’ Ndipo Labani adalewa kuti: ‘Yahova anyang’anire pakati pa iwepo na inepano tikasiyana pa mbuto ino.’ (Ciy 31:45-49) Mudu wa minyalayu ukhatsimikizira kuti Yahova akhambawona, ndipo akhadi-khira kuti Djokobo na Labani akwanirise mpangano wawo wa mtendere.

(Ciyambo 31:51-53) Labani adauza pomwe Djakobo kuti: “Ona, pano pana minyala yakulongedzedwayi, ndipo pana minyala yomwe ndailongedza pakati pa

iwepo na inepano.⁵² Minyala imweyi ni umboni; ndipo mudu wa minyalayu, ukucitira umboni bwakuti palibe ali-wentse wa ifepano omwe an'dzaupitirira muduyu kuti ayende kukacitira cakuipa mwanzace.⁵³ Tileke kuti Mulungu wa Abalahamu na Mulungu wa Naori omwe ni Mulungu wa baba wawo, ayeruze pakati pathu." Ndipo Djakobo adalumbira pa ule omwe baba wace Izaki akhagopa.

Kufufudza Cuma Cauzimu

(Ciyambo 31:19) Pomwe Labani akhadyenda kukagwata ukuse bwa mabira yace, Rakeli adaba tubzifanikiso twa pai wace.

(Ciyambo 31:41, 42) Ndakhala namwe kwa magole 20. Ndakutumikirani kwa magole 14 thangwe ra wana wanu awiriwa na magole matanthatu pa bzifuwo ndipo mwacinja malipro yangu maulendo khumi.⁴² Bzingadakhala kuti Mulungu wa pai wangu, omwe ni Mulungu wa Abalahamu omwe Izaki akhamugopa ali lini ku mbali yangu, imwepo mungadandibweza cimanja-manja. Koma Mulungu adawona matsautso yangu na basa la manja yangu, ndipopa iye akutsimulani usiku bwapitabu."

(1 Pedru 2:18) Anyabasa an'funika kumbabvera mbuya wawo na kumbawagopa, sikuti wale omwe mbabwino basi koma kuphatanidzambo wale omwe mbakunesa kuwakondwesa.

20-26 ABRIL

CUMA CA M'FALA LA MULUNGU | CIYAMBO 32-33

"Kodi Munkucita Nyongo Kuti Musimbidwe na Yahova?"

(Ciyambo 32:24) Pakumalizira Djakobi

adasala yekha. Ndipo munthu winango adayamba kulimbana naye mpaka madandakweca.

w16.09 matsa. 10-11 ndi. 6

Pitirizani Kulimbikira Kuti Musimbidwe na Yahova

Mwamuna wakukhulupirika Djakobi adalimbikira ndipo adaptirira thangwe akhafuna Yahova ndipo akhalemekeza uxamwali bwace na iye. Iye akhana cikhulupiro ca mphanvu pa mapiciro ya Yahova ya kusimba mbandwe zace. (Ciyambo 28:3,4) Pomwe Djakobi akhana magole pafupi-fupi 100 yakubadwa, iye adalimbana na anjo kuti atambire bzisimbo bza Mulungu. **(Werengani Ciyambo 32:24-28.)** Kodi Djakobi akhana mphanvu zakukwanira kuti angadalimbanadi na anjo wamphanvuyu? Ne na pang'onopo! Tsono iye akhadatsimikiza, ndipo bzidalatiziratu kuti angadacita nyongo kuti adzatambire bzisimbo! Yahova adasimba Djakobi thangwe ra kupirira kwace ndipo adamupasa dzina lakuti Jirayeri, lomwe limbathandauza "Wakulimbana na Mulungu." Djakobi adatambira mabai-bai mabodzi-bodzi na yomwe ifembo tinkuyalinga, yomwe ni kubvumidwa na kusimbidwa na Yahova.

(Ciyambo 32:25, 26) Pomwe iye adawona kuti Djakobo ankuneta lini, munthuyo adatokonya m'bzugudu mwa ncafу ya Djokobo ndipo ncafу ya Djakoboyo idabzuguduka pomwe akhalimbana nayepo.²⁶ Patsogolo pace iye adati: "Ndisiye ndiyende, pakuti kunkucena." Tsono Djakobo adati: "Ndinkusiya lini, mpaka utandisimba."

it-2 tsa. 190

Kupunduka minyendo

Kupunduka mwendo kwa Djakobo. Pomwe Djakobo akhana magole 97 yakubadwa, ada-

phuphudza usiku bwentse akulimbana na anjo wa Mulungu omwe akhadabvala thupilaumunthu. Djakobo adakwanisa kum'phatirira anjo ule mpaka kusimbidwa. Mkati mwa kulimbanako, anjo adatokonya mbzugudu mwa ncafу ya Djakobo, ndipo kuyambira pamwepo, iye akhambafamba akugwidoma. (Ciy 32:24-32; Oze 12:2-4) Kucokera nthawe imweiyire, Djakobo adakhana cizindikiro cakuti iye alibe kukunda anjo wamphanvu wa Mulungu, napo kuti anjoyo adamuuza kuti 'walimbana na Mulungu [anjo wa Mulungu] na wantru, ndipo wakunda.' Mulungu adalekerera utowa kuti Djakobo akwanise kulimbana na anjo ule, kuti bziwoneke padeca kuti Djakoboyo akhafunisisadi kusimbidwa na Mulungu.

(Ciyambo 32:27, 28) Tenepo munthuyo adati: "Dzina lako ndiwe mbani" iye adati: "Ndine Djakobo." ²⁸ Tenepo munthuyo adati: "Dzina lako lin'khala lini pomwe Djakobo koma Jirayeri, pakuti walimbana na Mulungu na wantru ndipo wakunda."

it-1 tsa. 1228

Jirayeri

1. Ni dzina lomwe Mulungu adapasa Djakobo pomwe akhana magole 97. Bzimwebzi bzi-dacitika usiku pomwe adayambuka cigwa ca Jaboki, ndipo akhayenda kawonana na m'bale wace Esau. Pa usikubo, Djakobo adayamba kulimbana na anjo wa Mulungu. Thangwe ra kulimbikira kwace, dzina lace lidacinjidwa, licikhala Jirayeri, kulatiza kuti akhadasimbi-dwa na Yahova. Pakufuna kumbakumbukira bzomwe bzidacitikabzo, Djakobo adacemera mbutoyo kuti Penieli ayai Penueli. (Ciy 32:22-31; onani JACÓ N.º 1.) Na kupita kwa nthawe, Mulungu adadzatsimikizira kucinja kwa dzina la Djakobo pomwe iye akhakhala ku Beteli. Ndipo kuyambira pamwepo, mpaka kufa kwa-

ce, iye akhacemerewa Jirayeri. (Ciy 35:10, 15; 50:2; 1Nkha 1:34) Dzina lakuti Jirayeri limbagumidwa ulendo bwakupiritira 2.500, koma limbakhala likulewa bza mbadwe za Djakobo.—Kuf 5:1, 2.

Kufufudza Cuma Cauzimu

(Ciyambo 32:11) Ndaphata minyendo, ndipulumuseni m'manja mwa m'bale wangu Esau, thangwe ndina mantha kuti angadzakweteke inepano, akaziwa pabodzi na wanawa.

(Ciyambo 32:13-15) Ndipo ntsiku imweyi iye adagona pamwepo. Tenepo, pa bzintru bzomwe akhanabzo, iye adapambula pang'ono kuti akapase m'bale wace Esau: ¹⁴ iye adapambula maphandauzi 200, atonde 20, mabira yacikazi 200, mabira yacimuna 20, ¹⁵ ngamira zakukwana 30 zomwe zikhamamisa na wana wazene, ng'ombe zikazi 40 na mikono 10, mabulu yacikazi 20 na mabulu yacimuna 10.

(Ciyambo 33:20) Patsogolo pace, iye adamanga mphatso pamwepo acilipasa dzina lakuti: Mulungu, Mulungu wa Jirayeri.

it-1 tsa. 980

Mulungu, Mulungu wa Jirayeri

Djakobo adapasidwa dzina lakuti Jirayeri, pomwe adagumana na anjo pa mbuto yakucemerewa Penieli, ndipo pambuyo pa kucezerana mwa mtendere na m'bale wace Esau, Djakobo adakakhala ku Sukote, ndipo patsogolo pace ku Sikemu. Ku Sikemuko Djakobo adagula mbuto kwa wana wa Hamori, aciimisa tendi lace. (Ciy 32:24-30; 33:1-4, 17-19) 'Kumweko iye adamanga mphatso, ndipo adaicemera kuti Mulungu, Mulungu wa Jirayeri,' ayai 'Mulungu ni Mulungu wa Jirayeri.' (Ciy 33:20) Dzina lomwe Djakobo

adapasa mphatsoyi lina dzina lakuti Jirayeri lomwe akhadapasidwa tsapanopa. Mwa kucita bzimwebzi, iye adalatiza kuti akhabvuma dzinalo, nakuti akhakomedwa nalo. Ndipo adalatizambo kuti akhatenda Mulungu thangwe ra kumutsogolera pakubwerera ku dziko lomwe angadalipasidwa ninga utaka. Dzina la mphatsoli limbagumanika kabodzi kokha m'Bzinembo.

27 ABRIL–3 MAIO

CUMA CA M'FALA LA MULUNGU | CIYAMBO 34-35

“Bzakutewera bza Kukhala na Axamwali Wakuipa”

(Ciyambo 34:1) Dina, mwana omwe Leya adabalira Djakobo, akhambayenda kukacea na atsikana wa m'dzikomo.

w97 1/2 tsa. 30 ndi. 4

Sikemu, Mzinda wa m'Cigwa

Kodi alumbwana wa mu mzindamo akhamuwona tani mtsikanayo omwe akhadzazunga mu mzinda wawo, omwe pinango akhalibe nyakumuperekeza pakukazungapo? Mwana wa m'bodzi wa atsogoleri wa mu mzindamo pomwe ‘adamuwona, adamutenga acimupswitha.’ Thangwe ranyi Dina adabziikha pa ngozi tenepa, mwa kumbayenda kuka-ceza na atsikana wacikanani omwe akhana makhalidwe yakuipa? Kodi ni thangwe rakuti akhafuna kumbaceza na atsikana wa msinkhu wace? Kodi iye akhabvera lini abereki ninga momwe akhaliri abale wace winango? Werengani nkhani yace m'bukhu la Ciyambo, kuti muwone mabvuto yomwe Dina adaguma-na nayo thangwe ra kumbazungira mzinda wa Sikemu na momwe Djakobo na Leya adatokonyedwera na bzimwebzo.—Ciyambo 34:1-

31; 49:5-7; onanimbo *Nsanza ya Mulindiri*, ya 15 Junho, 1985, tsamba 31, m'cipwitikizi.

(Ciyambo 34:2) Pomwe Sikemu adawona ntsikanayo, adamutenga acikamupswitha. Sikemuyo akhali mwana wa Hamori Muhivi omwe akhali mtsogoleri wa m'dzikomo.

Iv tsa. 103 ndi. 14

‘Thawani Unzazi’

¹⁴ Bzingacitike kuti pomwe Dina adawona Sikemu, iye alibe kukhala na makumbukidwe yakufuna kugonana naye. Tsono, Sikemuyo adacita bzinthu bzomwe Akanani azinji akhabziwona kukhala bzinthu bzacibadwa akabva kalanga. Ciri-centse comwe Dina adayezera kucita kuti alambe, ciribe kuhphata basa, pakuti Sikemuyo adamuphata, acimupswitha. Bzinkuwoneka kuti Sikemu adatzamufuna Dinayo, tsono kumufunako kulibe kucinja bzomwe akhadamucita kalebzo. **(Werengani Ciyambo 34:1-4.)** Ndipo, Dina ndiye lini yekha omwe akhadacitiridwa bzimwebzo. Thangwe ra kusankhula kuipa axamwali wace, Dina adabweresera manyazi banja lawo lentse.—Ciyambo 34:7, 25-31; Wagalata 6:7, 8.

(Ciyambo 34:7) Pomwe wana wa Djakobo adabva bzimwebzi, adabwerera mwakamfulumize kucockera kubusa. Iwo akhadakalipa kwene-kwene na bzomwe bzikhadacitikabzo, thangwe Sikemu akhadapasisa manyazi mtundu wa Jirayeri mwa kupswitha mwana wa Djakobo, bzomwe bzikhafunika lini kucitika pakati pavo.

(Ciyambo 34:25) Koma pa ntsiku yacitatu pomwe iwo akadabva kuwawa, wana awiri wa Djakobo, omwe akhali Simiyoni na Levi, abale wace wa Dina, adatenga mphanga zaho aciyenda mu mzinda omwe ukhalibe kukhotcerereka acikapha amuna wentse.

Kufufudza Cuma Cauzimu

(Ciyambo 35:8) Pambuyo pace Debora, omwe akhali makayaya wa Rebeka, adadzafa ndipo adakafuciridwa ku Beteli m'phepete mwa phiri, pantsi pa muti ukulu. Ndipopa mutiyo adaucemera kuti Aloni-Bakute.

it-1 tsa. 600 ndi. 4

Debora

1. Makayaya wa Rebeka. Pomwe Rebeka adacoka pamui pa pai wace Betuweri, aciyenda ku Palestina kuti akalowodwe na Izaki, adayenda pabodzi na Debora. (Ciy 24:59) Pambuyo pa kumala magole mazinji akuphata basa pamui pa Izaki, bzinembo bzimbafotokoza kuti Debora adadzayamba kukhala na Djakobo. Pinango bzimwebzi bzidacitika pomwe Rebeka adafa. Bzikuwoneka kuti pambuyo pa kupita magole 125 kucokera pomwe Rebeka adalowodwa na Izaki, Debora adasaika ndipo adakafuciridwa pantsi pa muti ukulu ku Beteli. Ndipo mutiyo udacemerewa kuti (Aloni-Bakute, bzomwe bzin'funa kulewa kuti "Muti Ukulu Wakulilira.") Bzimwebzi bzimbaltiza kuti Debora akhafunidwa kwene-kwene na Djakobo pabodzi na banja lace.

(Ciyambo 35:22-26) Pa nthawe inango, pomwe Jirayeri akhakhala m'dziko lire, Rubeni adayenda acikagona na Bila omwe akhali mkazi winango wa pai wace, ndipo Jirayeri adabva bzimwebzi. Djakobo akhana wana 12. ²³ Wana wa Leya akhali Rubeni omwe akhali mwana wakuyamba wa Djakobo, Simiyoni, Levi, Djuda, Isakari na Zebulani. ²⁴ Wana wa Rakeli akhali Zuze na Benjamini. ²⁵ Ndipo wana wa Bila nyabasa wa Rakeli, akhali Dani na Nafitali. ²⁶ Ndipo wana wa Zilipa nyabasa wa Leya, akhali Gadi na Aseri. Amwewa ndiwo wana

wa Djakobo omwe adabadwira ku Padaniaramu.

w18.02 tsa. 31

Mibvunzo Yakucokera kwa Anyakuwerenga

Kodi munthu akhafunika kukhala mwana wakuyamba kubadwa kuti acite mbali ya mzere omwe Mesiya angadadzabdwira?

Pakuyamba tikhakumbuka kuti mtawiro wa mbvunzoyu ngwakuti inde, thangwe ra bzomwe bzimbalewedwa pa Cinembo ca Wahebereu 12:16. Vesiri limbatofokoza kuti Esau alibe '**kutenda bzinthu bzakupambulika**' ndipo **adapasa Djakobo** '**ugo bwace bwakukhala mwana wakuyamba kubadwa**', mwa kubucinjanisa na cakudya. Tenepo, tikhakumbuka kuti pomwe Djakobo adatambira '**ugo bwakukhala mwana wakuyamba kubadwa**', adatambirambo mwayi wakucita mbali ya mzere omwe Mesiya angadadzabdwira.—Mateu 1:2, 16; Luka 3:23, 34.

Koma pambuyo pakupfunza nkhanzi zinango za m'Bibliya mwakusamala, tawona kuti munthu akhafunika lini kukhala wakuyamba kubadwa kuti acite mbali ya mzere omwe Mesiya angadadzabdwira. Mbatiwoneni zinango mwa nkhanzi zimwezi:

Nkhanzi yakuyamba nja Rubeni na Zuze. Rubeni, akhali mwana wakuyamba kubadwa wa Djakobo na mkazace Leya ndipo Zuze akhalimbo mwana wakuyamba kubadwa wa Djakobo koma na mkazace Rakeli. Pomwe Rubeni adacita upombo, iye adaluza ugo bwace bwakukhala mwana wakuyamba kubadwa, ndipo ugo bwacebo budaperekedwa kwa Zuze. (Ciyambo 29:31-35; 30:22-25; 35:22-26; 49:22-26; 1 Nkhanzi 5:1, 2) Tsono, Mesiya alibe kudzabdwira mu mzere wa Rubeni ne wa Zuze, m'mbuto mwace, iye adadzabdwira mu mzere wa Juda, omwe akhali mwana wacinai wa Djakobo na Leya.—Ciyambo 49:10.

